

Nader onderzoek ecologie - deel II

Herinrichting Salmsteke Uiterwaard

Lievens Milieu B.V.

Documentnummer
WAB010194-D-061

KvK
30152124

Telefoon
088-9102000

Versie
1

Postadres
Ringwade 41, 3439 LM
Nieuwegein

Internet
lievense.com

Datum
6 juli 2020

Colofon

Rapporthistorie

versie 1 6 juli 2020

Concept

Contactgegevens

M. Gehem

06 22770988

MGehem@Lieveense.com

Autorisatie

Documentnummer	Versie	Status
WAB010194-D-061	1	concept

Opgesteld door	Functie	Datum	Paraaf
M. Gehem	Senior ecoloog	25-06-2020	

Geverifieerd door	Functie	Datum	Paraaf
T. Zeegers	Senior ecoloog	26-06-2020	

Akkoord projectleider	Functie	Datum	Paraaf
M.Springer	Omgevingsmanager	06-07-2020	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Wettelijk kader	5
3	Plangebied	6
3.1	Huidige situatie	6
3.2	Planvoornemen en geplande ingrepen	7
4	Onderzoeksopzet en methode	9
4.1	Afbakening opzet	9
4.2	Onderzoeksopzet	9
4.2.1	Potentiescan	9
4.2.2	Nader onderzoek	10
5	Resultaten	12
5.1	Resultaten potentiescan	12
5.2	Resultaten nader onderzoek	13
5.3	Overige soorten	14
6	Effectenbeoordeling, conclusie en aanbeveling	15
6.1	Effectenbeoordeling	15
6.2	Conclusie	16
6.3	Advies	17
6.4	Vervolgtraject	17
6.5	Geldigheid onderzoeksgegevens	18

1 Inleiding

Sinds 2015 werken het Recreatieschap Stichtse Groenlanden (SGL), Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR), Rijkswaterstaat (RWS), de provincie Utrecht (PU), gemeente Lopik en Staatsbosbeheer (SBB) samen aan de versterking van de Lekdijk en ontwikkeling van de uiterwaard Salmsteke. Met het oog op een integrale aanpak van de gebiedsontwikkeling ten behoeve van de waterveiligheid, natuur en recreatie is besloten de bestuurlijke samenwerking voort te zetten en de planuitwerkingsfase gezamenlijk te doorlopen: één project waarin de doelstellingen voor dijk en uiterwaard worden gerealiseerd: **gebiedsontwikkeling Salmsteke Ontkiemt!**

Ter onderbouwing van de haalbaarheid van het ontwerp heeft Lieveense Milieu B.V. een effectenbeoordeling uitgevoerd voor het plangebied Salmsteke. Uit de effectenbeoordeling is naar voren gekomen dat het plangebied potentie heeft voor beschermde planten, bever, grote modderkruiper, heikikker, kamsalamander, rivierrombout, rugstreeppad, vogels met jaarrond beschermde nesten en vleermuizen. Deze soorten kunnen mogelijke schade ondervinden als gevolg van de voorgenomen planontwikkeling op de locatie. Vanuit de effectenbeoordeling is geadviseerd om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door deze soorten. Deze rapportage gaat in op de onderzoeksresultaten van het nader onderzoek naar jaarrond beschermde nestplaatsen.

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende ontheffing plichtige soorten daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) in het plangebied) en/of de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb; zie hoofdstuk 2 en bijlage 1). In geval van te verwachten knelpunten tussen de soort en planontwikkeling, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Op basis van dit nader onderzoek kan, indien nodig, een ontheffing worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, in dit geval Provincie Utrecht.

Als in het plangebied geen beschermde soorten of functies (onder andere verblijfplaatsen) aanwezig zijn en wanneer het plangebied geen functie heeft voor deze soorten is het aanvragen van een ontheffing en het nemen van soortgerichte maatregelen niet noodzakelijk. Indien tijdens dit nader onderzoek geen ontheffingsplichtige soorten in het plangebied zijn aangetroffen, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven te allen tijde de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb).

Lieveense Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van Lieveense Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is Lieveense lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Lieveense Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van het opgestelde activiteitenplan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de Provincie Utrecht en HDSR en is haar eigendom.

2 Wettelijk kader

De Wnb voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage 1). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In de Wnb zijn hiernaast, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten:

- artikel 3.1: Vogelrichtlijnsoorten
- artikel 3.5: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I.
- artikel 3.10: Andere (nationale) soorten

Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. In tabel 2.1 zijn de verboden per beschermingsregime opgenomen en in bijlage 1 staat dit nader toegelicht.

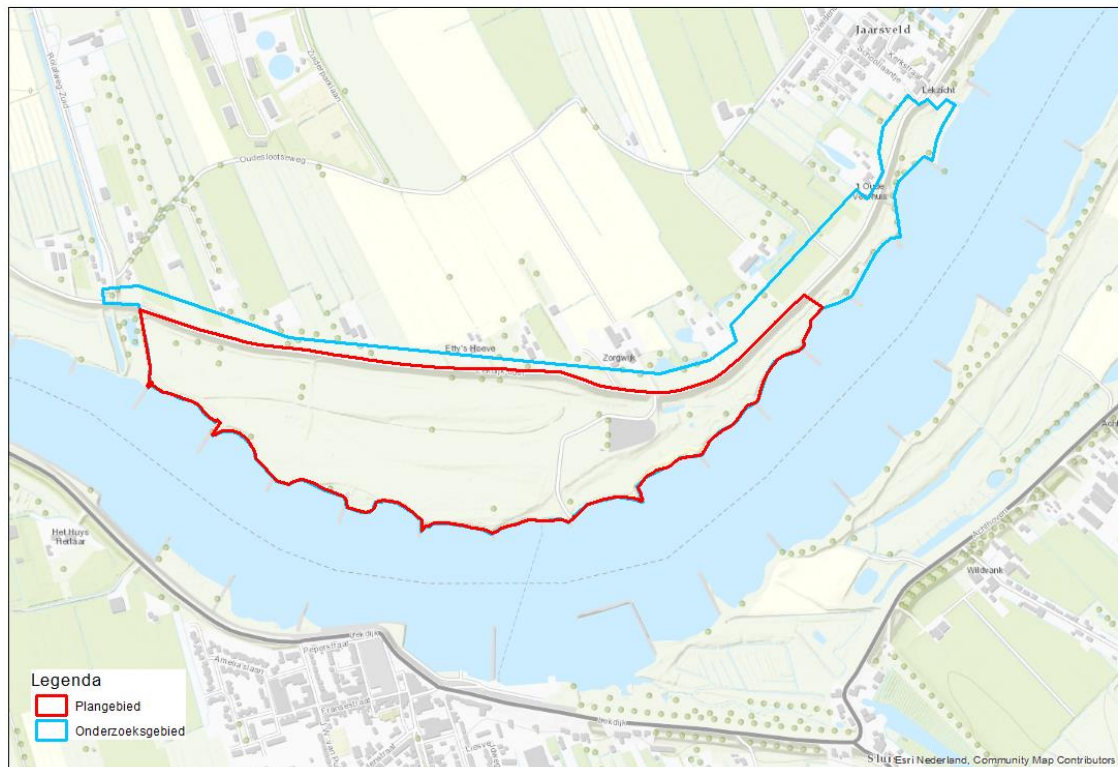
Tabel 2.1: Verboden per beschermingsregime

Soorten	Artikel	Verboden
VRL-soorten	3.1	<i>Lid 1. Opzettelijk doden/vangen</i> <i>Lid 2. Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten/eieren</i> <i>Lid 3. Wegnemen van nesten</i> <i>Lid 4. Eieren rapen/onder zich hebben</i> <i>Lid 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de SVI)</i>
HRL-soorten, soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	3.5	<i>Lid 1. Opzettelijk doden/vangen</i> <i>Lid 2. Opzettelijk verstoren</i> <i>Lid 3. Eieren te rapen of vernielen</i> <i>Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen</i> <i>Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten</i>
Andere beschermde soorten	3.10	<i>Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel a)</i> <i>Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel a)</i> <i>Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel b)</i>

3 Plangebied

3.1 Huidige situatie

Het onderzoeksgebied maakt deel uit van een groter plangebied (figuur 3.1 en 3.2 tot en met figuur 3.4). Het gebied zoals weergegeven in figuur 3.1 betreft de uiterwaarden tot aan de teen van de winterdijk en heeft een oppervlakte van circa 33,5 hectare. Het gebied kenmerkt zich door deels moeras(ruigte) (figuur 3.2) en agrarisch (figuur 3.3) en recreatief gebruikt grasland (figuur 3.4). Het oostelijke deel is in gebruik als recreatieterrein met bijbehorende parkeerplaatsen en andere voorzieningen. Het gebied heeft een gevarieerde hoogte tussen 2,6 meter en 3,8 meter boven NAP. De grasland percelen en moerassige delen direct langs de dijk liggen lager dan de percelen aangrenzend aan de Lek.

Figuur 3.1: Situering van het onderzoeksgebied (blauwe contour) en aanvullend plangebied (rode contour)

Figuur 3.2: Moerasruigte in de dijkzone

Figuur 3.3: Agrarisch grasland

Figuur 3.4: Overzichtsfoto van het agrarische grasland, de winterdijk en oever van de lek en op de achtergrond het recreatieterrein

3.2 Planvoornemen en geplande ingrepen

Het voorkeursalternatief (figuur 3.5 en bijlage 4) is een ‘dynamische’ uiterwaard, waar een nieuwe getijdengeul zorgt voor een impuls voor natuur en recreatie. Natuur en recreatie zijn in samenhang ontworpen zodat één prachtig uiterwaardenlandschap ontstaat waar de natuur zich op een aantal plekken ongestoord kan ontwikkelen en er tegelijkertijd plek is voor intensieve en extensieve recreatie. Ook is het ontwerp afgestemd met de dijkversterkingsopgave. De belangrijkste kenmerken van het voorkeursalternatief zijn:

- **Nieuwe dynamiek door een nieuwe getijdengeul** voor KRW-doeleinden, bestaand uit twee armen waarbij in één arm een gedeelte door een drempel afgescheiden is om te zwemmen. De oevers zijn ingericht als leefgebied voor de rietgors en in de geul worden oude bomen als rivierhout hergebruikt ten behoeve van de verrijking van rivierecologie.

- **Zwemmen in zwemplas** in waar een strand, genoeg diepte en een duiker ervoor zorgen dat er aangenaam en veilig kan worden gezwommen.
- **Recreatieterp herinrichten voor recreatie, parkeren en enkele evenementen** met genoeg ruimte voor een horecapaviljoen bij het nieuwe strand, de polsstokverspringvereniging op de huidige locatie, het voetveer op huidige locatie, een nieuwe boothelling en parkeren (met extra ruimte deels op het recreatieterrein en bij een evenement of topdrukte op een deel glanshaverhooiland, mits vooraf afgestemd met Staatsbosbeheer).
- **Natuurlijke inrichting van de uiterwaard** met een dijkvoetmoeras langs de dijkvoet, natuurlijke graslanden op de brede oeverwal en dynamische geul- en rivieroever.
- **Een gebied om te wandelen en te struinen:** struinen kan door de natuurlijke graslanden op de oeverwal ten zuiden van de geul. Wandelen kan langs het dijkvoetmoeras, over de recreatieterp en ten noorden van de geul. Honden hebben voor een deel van het gebied (aangelijnd) toegang.

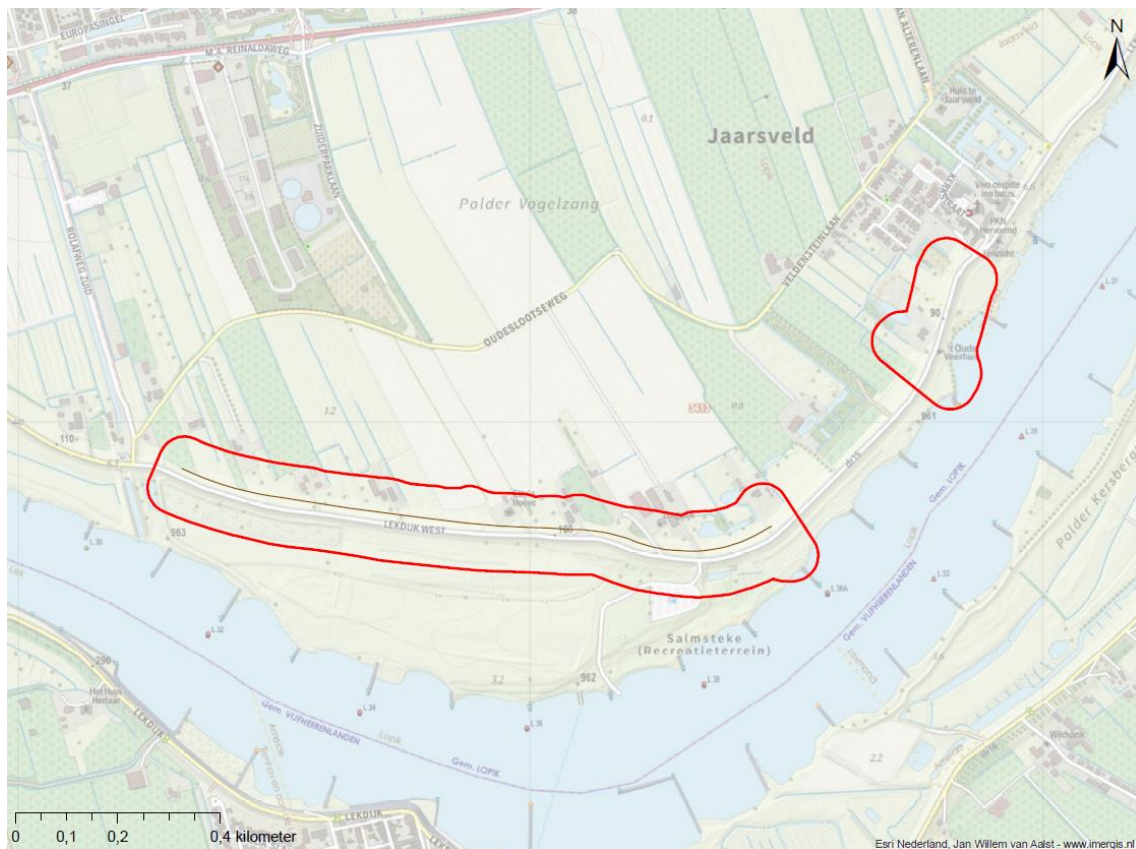

Figuur 3.5: Voorkeursontwerp Salmsteke Ontkiemt!

4 Onderzoeksopzet en methode

4.1 Afbakening opzet

Vanuit de effectenbeoordeling wordt het voorkomen van huismus, gierzwaluw, boomvalk, sperwer, wespndief en steenuil in het plangebied verwacht. Omdat het plangebied verder binnendijs loopt dan het onderzochte gebied in de effectenbeoordeling is eerst een potentiescan gedaan naar mogelijke verblijfplaatsen van soorten met een jaarrond beschermde nestplaats. Reden voor de afwijking in het onderzoeksgebied is het meenemen van de verstoringszone rondom de dijkversterking.

Figuur 4.1: Onderzoeksgebied (rood omlijnd)

4.2 Onderzoeksopzet

4.2.1 Potentiescan

Op basis van de effectenbeoordeling werd het voorkomen van boomvalk, buizerd, havik, huismus, gierzwaluw, ransuil, sperwer, steenuil en wespndief in het onderzoeksgebied verwacht. Voor de potentiescan is het onderzoeksgebied afgelopen op aanwezigheid van nestplaatsen van jaarrond beschermde broedvogels. Hierbij zijn de bomen gecontroleerd op nesten, de gebouwen op sporen (zoals uitwerpselen en prooiresten) en openingen. Naast aanwijzingen van verblijven is gelet op zicht en vocale waarnemingen van vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats.

4.2.2 Nader onderzoek

Op basis van de potentiescan konden boomvalk, huismus, gierwaluw, sperwer en wespendief in het onderzoeksgebied worden uitgesloten en hoefde daarom niet verder onderzocht te worden. Het voorkomen van buizerd, havik, ransuil en steenuil in het onderzoeksgebied kon niet worden uitgesloten en is daarom nader onderzocht. Het nader onderzoek is uitgevoerd door M. Gehem, K. Maes en T. Zeegers (werkzaam als ecologen bij Lievense). Het nader onderzoek naar deze soorten is uitgevoerd conform actuele onderzoeksprotocollen (van BIJ12, NGB en SOVON) en kennisdocumenten, wanneer richtlijnen uit deze protocollen ontbreken is gekozen voor de actieve periode van de desbetreffende soort. Dit betekent dat alle onderzoeken zijn uitgevoerd in geschikte periodes (tabel 4.1) onder de juiste weersomstandigheden, de gegevens voldoen daarmee aan de normen die het bevoegd gezag stelt.

Tabel 4.1: Overzicht onderzoeksperiodes

Soort	Onderzoeksperiode											
	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Buizerd (nesten)			4									
Havik			4									
Ransuil			2									
Steenuil		3										
	Suboptimale onderzoeksperiode											
	Optimale onderzoeksperiode											
	Niet geschikte voor onderzoek											

Buizerd

Op basis van de richtlijnen van BIJ12 (2017a) kan de aan- dan wel afwezigheid van het gebruik van een nest door buizerd worden bepaald door middel van vier gerichte veldbezoeken in de periode maart t/m 15 mei. Tussen de veldbezoeken moet een tussenperiode van minimaal 10 dagen te zitten. Het nader onderzoek naar buizerd bestaat uit nest- en territorium indicierend gedrag (geluid en zicht waarnemingen). Tevens is de naaste omgeving van het plangebied onderzocht op essentiële functies voor de soort (de zogenaamde omgevingscheck). In tabel 4.2 staan de datums en omstandigheden van de verschillende veldbezoeken benoemd.

Havik

Het onderzoek naar havik is gebaseerd op de onderzoeksmethodiek van buizerd en de richtlijnen van Sovon (Vergeer et al. 2016). De aan- dan wel afwezigheid van havik is volledig gecombineerd met het onderzoek van buizerd en bestaat dan ook uit dezelfde methodiek. In tabel 4.2 staan de datums en omstandigheden van de verschillende veldbezoeken benoemd.

Ransuil (avond/nachtonderzoek)

Op basis van de richtlijnen van Sovon moet de aanwezigheid van deze soort in en het gebruik

van het plangebied vastgesteld worden door middel van twee gerichte avond veldbezoeken in de periode 20 maart-20 juli met een minimale tussenperiode van 10 dagen (Vergeer, 2016). Bij het inventariseren van de ransuil wordt gezocht naar bezette nesten, verse sporen, territoriaal gedrag en bedelende jongen. Tevens is de naaste omgeving (maximaal 50 meter) van het plangebied onderzocht op essentiële functies voor deze soort (de zogenaamde omgevingscheck). In tabel 4.2 staan de datums en omstandigheden van de verschillende veldbezoeken benoemd.

Steenuil

De onderzoeksopzet voor steenuil is gebaseerd op het Kennisdocument van BIJ12 (2017b) en de Soortenstandaard van het NGB (2017). Volgens het Kennisdocument kan de aan- of afwezigheid van de steenuil tijdens drie veldbezoeken in de periode 1 februari t/m 30 april worden vastgesteld op basis van nest indicatieve waarnemingen en waarnemingen van exemplaren. Tussen de inventarisatie rondes moet minimaal 1 maand zitten en de inventarisaties moeten worden uitgevoerd in de avondschemer (vanaf een half uur na zonsondergang tot middernacht) of in de ochtendschemer (vanaf anderhalf uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst). Het steenuilen onderzoek is vanaf de Lekdijk uitgevoerd, waarbij lokgeluiden van de steenuil werden afgespeeld om activiteit van steenuilen te activeren. In tabel 4.2 staan de datums en omstandigheden van de verschillende veldbezoeken benoemd.

Tabel 4.2: Data veldbezoeken

Datum	Methode	Temp. °C	Wind (Bft)	Bewolking/ neerslag	Aantal ecologen
03-03-2020	Potentie scan + Zicht en gehoor	8	3 ZW	Bewolkt, droog	1
30-03-2020	Zicht en gehoor	12	2 N	Bewolkt, lichte regen	2
15-04-2020	Zicht en gehoor	9	1 OZO	Droog	2
30-04-2020	Zicht en gehoor	14	3 ZZW	Droog , één bui tussen roofvogel en uilen onderzoek in	2

5 Resultaten

5.1 Resultaten potentiescan

Tijdens de potentiescan zijn twee nesten aangetroffen die geschikt zijn voor, buizerd, havik en ransuil en zes plekken in bebouwing die geschikt zijn voor steenuil (zie figuur 5.1). Het meest oost gelegen nest is aangetroffen in een boom van de oprit van Lekdijk Oost 3, het andere nest ligt aan de westzijde van Lekdijk Oost 2 (figuur 5.2 en 5.3). Potentie voor steenuil is aangetroffen in openingen onder dakpannen en in de nok van oude schuren, in holtes van wilgenbomen en in een steenuilenkast (zie figuur 5.4 en 5.5). Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen (uitwerpselen of prooiresten) aangetroffen. Boomvalk, huismus, gierzwaluw, sperwer en wespandief zijn op basis van het ontbreken van geschikt leefgebied (zoals loofbos) uitgesloten.

Figuur 5.1: Onderzoeksgebied met de potentiële jaar rond beschermde nestlocaties aangegeven (oranje punten = steenuil; blauwe punten = buizerd, havik, ransuil)

Figuur 5.2: Aangetroffen nest Lekdijk Oost 3 (rode cirkel)

Figuur 5.3: Aangetroffen nest in oksel van de boom Lekdijk Oost 2 (rode cirkel)

Figuur 5.4: Aangetroffen steenuilenkast in het onderzoeksgebied

Figuur 5.5: Opening in de nok van een schuur

5.2 Resultaten nader onderzoek

Tijdens de nader onderzoek rondes is er op en rondom de nesten geen activiteit waargenomen van buizerd, havik of ransuil. De aangetroffen nesten hebben voor deze soorten geen functie. En er zijn geen foeragerende exemplaren waargenomen, het onderzoeksgebied is daarmee ook geen essentieel foerageergebied voor deze soorten.

Tijdsens het 2^e en 3^e steenuilen bezoek is een steenuil gehoord, omdat enkel vanaf de openbare delen van het plangebied kon worden onderzocht is geen zichtwaarneming gedaan. Door vanuit de locatie van de geluidswaarnemingen een lijn te trekken in de richting van het geluid is (middels een kruisbepaling) de locatie van het nest vastgesteld op het adres Lekdijk Oost 1a.

5.3 Overige soorten

Tijdens de veldbezoeken zijn diverse andere soorten (zoals ekster, fazant en scholekster) aangetroffen. Dit betreffen algemene en/of vrijgestelde soorten, waarvoor binnen de Provincie Utrecht geen onderzoeksplicht of ontheffingsprocedure geldt. Hiernaast is ook een kerkuil gehoord en twee ooienvaars op nest waargenomen op de kerk van Jaarsveld (zie figuur 5.6), ten oosten van het onderzoeksgebied.. Aangezien de kerkuil en ooienvaar (waarvan het nest wel jaarrond beschermd is) buiten het onderzoeksgebied is waargenomen, zijn negatieve effecten door de planontwikkeling niet te verwachten. Het plangebied kan wel onderdeel zijn van foerageergebied van de kerkuil en ooienvaar, maar omdat er in de directe omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig is, maakt het plangebied geen onderdeel uit van essentieel foerageergebied. Ten slotte, bij het oostelijk gelegen nest is activiteit van eksters en een torenvalk waargenomen, maar geen nest indicerend gedrag.

Figuur 5.6: Ooienvaars op nest op de kerk van het dorpje Jaarsveld.

6 Effectenbeoordeling, conclusie en aanbeveling

6.1 Effectenbeoordeling

De voorgenoemen ontwikkelingen omvatten de dynamische herinrichting van de uiterwaard Salmsteke en een dijkverzwaringsopgave. In het nader onderzoek is vastgesteld welke beschermde soorten voorkomen in en rondom het plangebied en of de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortbescherming van de Wnb. De onderzochte soorten zijn buizerd, havik, ransuil en steenuil. Op basis van het nader onderzoek is vastgesteld dat de realisatie van dit plan negatieve effecten heeft op steenuil (tabel 5.1).

Tabel 5.1: Effecten planontwikkeling op de onderzochte soorten

Onderzochte soorten	Effect van de planontwikkeling
Buizerd	Geen individuen en verblijven aangetroffen.
Havik	Geen individuen en verblijven aangetroffen.
Ransuil	Geen individuen en verblijven aangetroffen
Steenuil	Één nestlocatie, negatieve effecten bestaan uit verstoring

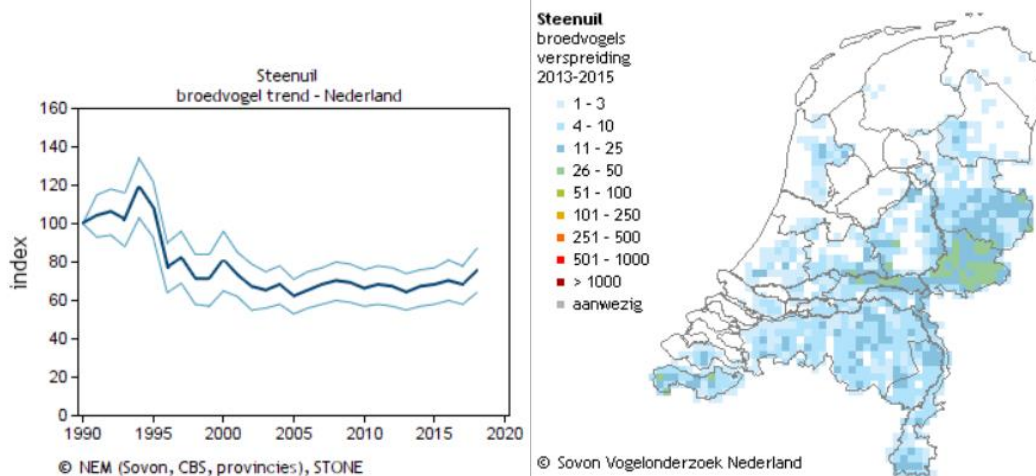
Steenuil

In box 1 is de landelijke staat van instandhouding van de steenuil opgenomen. Op basis van de door SOVON verzamelde gegevens is vastgesteld dat de aantallen de afgelopen 20 jaar zijn afgenomen. Het eindoordeel van de staat van instandhouding is vastgesteld op matig ongunstig.

De werkzaamheden voor de herinrichting van de uiterwaarde leidt niet tot negatieve effecten voor de steenuil gezien de ruime afstand tot de nestlocatie én gezien de Lekdijk functioneert als afscherming van de werkzaamheden. De werkzaamheden voor de dijkversterking kunnen echter wél leiden tot negatieve effecten voor de nestlocatie van de steenuil. De nestlocatie blijft onaangetast, maar er zal verstoring van de steenuil plaatsvinden doordat de werkzaamheden binnen 40 meter van de nestlocatie worden uitgevoerd. Daarmee is het in strijd met de Wnb, volgens artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het verboden vogels opzettelijk vogels te verstoren. Negatieve effecten kunnen voorkomen worden door mitigerende maatregelen te nemen (zoals werken buiten het broedseizoen en/of alternatieve verblijfplaatsen aanbieden). Dergelijke maatregelen dienen in een Ecologisch Werkprotocol te worden vastgelegd. Op basis hiervan kan verstoring van de steenuil worden voorkomen en is een ontheffing in het kader van de Wnb niet nodig.

Box 1 Staat van instandhouding van Steenuil (Sovon, 2020)

De verspreiding is in hoofdzaak beperkt tot het kleinschalige cultuurlandschap van Oost-, Zuid- en Midden-Nederland. De hoogste dichtheden komen voor in delen van het rivierengebied en het oosten van Gelderland. In de afgelopen 20 jaar zijn de aantallen significant afgenomen. De afname houdt verband met vermindering van nestgelegenheid (knotwilgen, schuurtjes) en voedsel (door intensivering van het agrarisch grondgebruik). Na koudere en sneeuwrijke winters zakten de aantallen soms tijdelijk in, soms ook niet.

Indicatieve tabel met aantalsontwikkeling en verspreiding van de steenuil.

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
onbekend	gunstig	matig ongunstig	matig ongunstig	matig ongunstig

6.2 Conclusie

Op basis van dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat het plangebied een functie heeft voor das, wezel en daarnaast zijn broedgevallen van buizerd (horst) en aalscholver (kolonie) vastgesteld net buiten het plangebied. De burcht vervuld momenteel een functie als bijburcht en valt binnen het bestaande leefgebied van das.

De planontwikkeling heeft een negatief effect op het leefgebied en verblijfplaats van das, hermelijn en wezel. Voor deze soorten moeten compenseren maatregelen worden getroffen om negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten te voorkomen. Deze maatregelen dienen in een activiteitenplan te worden vastgelegd om een ontheffing van de verboden van de Wnb aan te kunnen vragen. De maatregelen zullen bestaan uit het realiseren van nieuwe verblijfplaatsen en een positieve impuls geven aan het leefgebied (bijvoorbeeld door voldoende dekking).

6.3 Advies

Zorgplicht

Voor alle aanwezige soorten, ook die niet beschermd zijn via de Wnb, geldt altijd de zorgplicht (artikel 1.11). In de zorgplicht wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat tijdens de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van diverse algemene soorten. Aanwezige dieren dienen de gelegenheid te krijgen om het terrein zelfstandig te verlaten. Indien deze dieren het terrein niet zelfstandig kunnen verlaten, dienen deze te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingreep. De voorkeur gaat uit naar het uitvoeren van werkzaamheden in de minst kwetsbare periode.

Minst kwetsbare periode

Omdat de aanwezige vegetatie aangrenzend aan het plangebied in potentie geschikt is als broedgebied van algemene broedvogels, wordt geadviseerd versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen (wat globaal loopt van 15 maart en 15 augustus, maar start zodra het eerste broedgeval een feit is en gaat door tot de laatste vogel het nest heeft verlaten) uit te laten voeren. Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden verstoord door de toekomstige werkzaamheden en of (afhankelijk van de werkzaamheden) een fasering in tijd en ruimte nodig is.

Bovendien is dit tevens de meest kwetsbare periode van de steenuil en is het sterk aan te bevelen buiten deze periode te werken om verstoring van de steenuil te voorkomen.

Het gebruik van lichtbronnen

Om verstoring van vleermuizen naast het plangebied te voorkomen, moet tevens rekening worden gehouden met overvliegende en foeragerende vleermuizen tijdens de uitvoering. Dit betekent dat in de periode april tot en met oktober geen directe bouwverlichting of strooilicht (m.u.v. tijdelijke verlichting van voertuigen en huidige terreinverlichting) mag uitstralen op bomen in het plangebied tussen zonsondergang en zonsopkomst. Dit tenzij gewerkt kan worden met vleermuisvriendelijke armaturen. In de nieuwe situatie zal ook rekening gehouden moeten worden met eventuele nieuwe verlichting. Dit kan door toepassing van vleermuisvriendelijke armaturen of de nieuwe verlichting alleen direct op bestrating uit te stralen en daarmee niet op de naastgelegen bomen.

6.4 Vervolgtraject

Op basis van voorliggend onderzoek is vastgesteld dat de dijkversterking leidt tot verstoring van de steenuil. Door mitigerende maatregelen te nemen kan verstoring voorkomen worden. Zulke maatregelen dienen door een deskundige te worden uitgewerkt in een Ecologisch Werkprotocol. Hierin worden tevens aanvullende maatregelen (zie 6.3; zorgplicht, minst kwetsbare periode en het gebruik van lichtbronnen) uitgewerkt.

6.5 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”*

Overzicht bijlage(n)

Literatuur

Bijlage 1

Wetgeving en beleid

Bijlage 2

Kaart regionale ligging

Bijlage 3

Beeldmateriaal

Bijlage 4

Schetsontwerp Salmsteke Dijk en Uiterwaard 2020

Literatuur

BIJ12, 2017a. Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo*, versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Steenuil *Athene Noctua* versie 1.0, juli 2017, BIJ12 Utrecht

NDFF, 2010 t/m 2020, Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017)
Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017.
www.netwerkgroenebureaus.nl

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F., 2016, Handleiding Sovon
broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels, Sovon
Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Internetbronnen:

www.pdok.nl/viewer

www.BIJ12.nl

www.sovon.nl

www.vogelbescherming.nl

www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1

Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming

In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming

De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

Verbodsbepalingen

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

- lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

- lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Houtopstanden

Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden blijft de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale en internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wnb' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Wnb' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkings-percentages van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparren en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig

voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

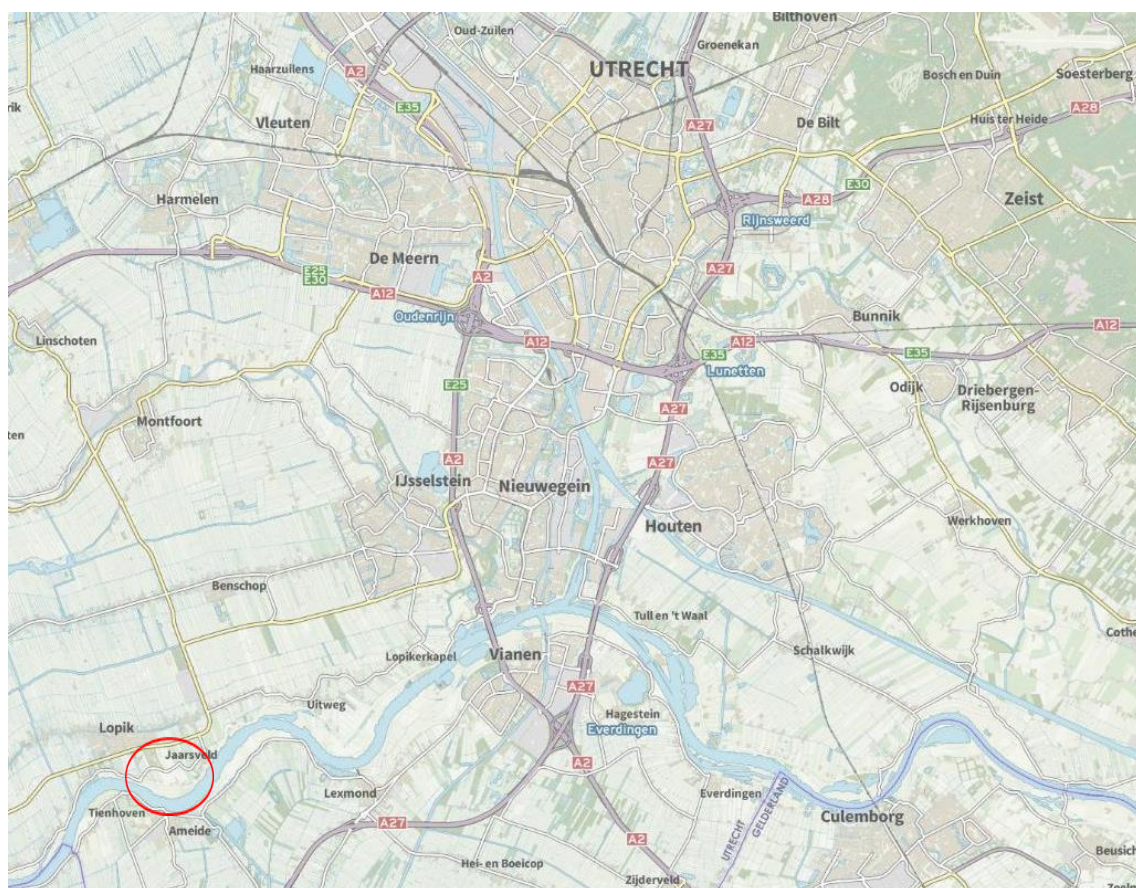
5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Bijlage 2

Kaart regionale ligging

Locatie van het plangebied (rood omcirkeld). Bron: pdok.nl

Bijlage 3

Beeldmateriaal

Foto 1: Potentie steenuil in opening schuur

Foto 2: Potentie steenuil in opening nok

Foto 3: Potentie steenuil in opening schuur

Foto 4: Nest (rode cirkel)

Foto 5: Potentie steenuil in schuurtjes

Foto 6: Potentie steenuil in wilgen

Bijlage 4

Schetsontwerp Salmsteke Dijk en Uiterwaard 2020

Planuitwerking Salmsteke Dijk en Uiterwaard

Schetsontwerp - Maart 2020

